

шахрайства (розкрадання банківських позик) або незаконного вивезення капіталу за межі України.

Отже, чинне законодавство не забезпечує виконання найважливішого принципу кредитування — знати боржника та його реальний фінансовий стан.

Інший аспект цієї проблеми полягає у створенні умов для навмисного банкрутства, щоб перебрати контроль над фірмою. За існуючої анонімності власників зростання кредиторської заборгованості має на меті зниження ринкової вартості підприємства.

Інколи лунають заклики до обмеження прав підприємств, аби запобігти створенню “поганих” боргів, насамперед за операціями з нерезидентами. Маються на увазі пропозиції відновити ліцензування зовнішньоекономічної діяльності, заборонити її фірмам, які існують менш ніж два роки тощо. Ми вважаємо, що без

докорінної зміни принципів утворення підприємств реалізація подібних заходів не дасть бажаного ефекту, а лиш ускладнить економічний розвиток країни. Ефективна економіка пов’язана не з обмеженнями прав суб’єктів, а з адекватною мірою відповідальності.

ВИСНОВОК

Для реалізації принципу прозорості та відповідальності потрібно внести зміни до низки законодавчих актів, насамперед законів, які регулюють підприємницьку діяльність. Ці зміни стосуються особистої відповідальності власників фірм із необмеженою відповідальністю довірених осіб акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю, підвищення вимог щодо статутного капіталу товариств з обмеженою відповідальністю, встановлення вимог що-

до фірмового найменування, під яким суб’єкти підприємництва здійснюють діяльність, реєстрацію підприємств з обмеженою відповідальністю господарськими судами, реєстрацію законних представників і представників за довіреністю. Такі зміни означають подальшу адаптацію українського законодавства до європейських стандартів. Не обмежуючи свободу підприємницької діяльності, вони сприятимуть викоріненню таких поширених сьогодні явищ, як відплив капіталу, ухилення від сплати податків, розкрадання бюджетних коштів.

Література.

1. Е.Нікбахт, А.Гроппелі. *Фінанси / Пер. з англ. — К.: Основи, 1993. — 382 с.*
2. *Підручник з банківської справи. В.Гриль, Г.Перчинський. (Wirtschaftslehre des Kreditwesens. W.Grill und H.Perczynski. Verlag Dr. Max Gehlen. Bad Hamburg, 1996. — 569 s.)*

ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК

До ХІ річниці державної незалежності України /

Генезис функцій центрального банку в ринкових умовах господарювання

У статті розкриваються основні підходи до розуміння базових функцій центрального банку, які визначають його роль у сучасній економіці. Обґрунтовується необхідність їх розгляду в динаміці, з урахуванням участі держави в регулюванні господарських процесів. Автор доводить пріоритетність функції грошово-кредитного регулювання, яка є базовою для центрального банку і від якої залежить ефективна реалізація усіх інших його функцій.

Роль центрального банку як верхньої ланки системи кредитних установ країни в ринкових умовах господарювання важко переоцінити. Його діяльність як ключового інституту у цій системі забезпечує принципову можливість реалізації державної економічної політики у грошово-кредитній сфері, а відтак створює базові, вихідні засади регулювання господарських процесів саме ринковими методами. Ці методи разом із заходами податкової та бюджетної політики держави мають вирішальний вплив на перебіг усіх економічних процесів, оскільки роль адміністративного ме-

ханізму регулювання господарства в міру успішного просування ринкових реформ поступово зводиться до мінімуму. При цьому саме грошово-кредитне регулювання як найгнучкіший та найоперативніший з-поміж усіх інших інструментів державної економічної політики набуває домінуючої ролі у підтриманні фінансової стабільності і стимулюванні економічного розвитку.

То чи можна за таких обставин і надалі розглядати роботу центрального банку у вузькому розумінні, в межах поширених нині кліше, що відображають лише окремі аспекти

його функціонування (“верхня ланка кредитної системи”, “банк банків”, “кредитор останньої інстанції” тощо)? Зрозуміло, що ні. Цього вже явно недостатньо, якщо розглядати питання на засадах глибокого наукового аналізу основних сутнісних аспектів банківської діяльності та ролі центрального банку в економіці. Вочевидь таке дослідження повинно ґрунтуватися на всебічному з’ясуванні тих базових функцій, які має здійснювати центральний банк у ринковому господарстві, а також їх генезису, тобто розвитку в міру еволюції ринкових відносин від капіталізму в чистому

Олександр Дзюблюк

Завідувач кафедри банківської справи
Тернопільської академії народного
господарства.
Доктор економічних наук

вигляді до сучасної економіки із відчутною участю держави в регулюванні господарських процесів. Така еволюція, безумовно, накладає відбиток і на діяльність банківської системи кожної країни.

Наголосимо: йдеться не про оцінку якогось комплексу здійснюваних центральним банком операцій, передбачених відповідними правовими актами держави, а про генезис функцій, які є сутнісними проявами діяльності центробанку, завдяки котрим він власне й відрізняється від усіх інших ринкових інститутів.

Така оцінка повинна базуватися передусім на визначенні як загальної кількості функцій центрального банку, так і конкретного змісту кожної з них. При цьому важливо уникнути і надмірного укрупнення функцій, і зайвої їх деталізації, коли одні й ті ж дії у різних інтерпретаціях розглядаються як різні функції. Прикладом подібного підходу можуть слугувати праці, в яких окремими регулюючими функціями центрального банку визначаються: управління сукупним грошовим оборотом; регулювання грошово-кредитної сфери; регулювання

п'ять основних завдань: бути єдиним емісійним центром, банкіром уряду, органом стабільності національної грошової системи, банком банків, органом банківського нагляду². Стосовно ж функцій центрального банку, то автори зазначеного дослідження перелічують такі: 1) регулююча, пов'язана з регулюванням грошової маси в обігу; 2) контролююча, пов'язана з контролем за якісним складом банківської системи; 3) інформаційно-дослідницька³.

А.С.Гальчинський у своїй праці "Теорія грошей" узагалі надає перевагу єдиній функції, яка, на його думку, є визначальною — забезпеченню грошової стабілізації⁴.

В іншому дослідженні на цю тему стверджується, що емісія грошових знаків та організація грошового обігу в країні, а також розробка грошово-кредитної політики — це не функції, а завдання центрального банку⁵.

Як бачимо, розбіжності у поглядах на функції центрального банку не є принциповими. Наявність же широкого спектра думок із цього приводу можна пояснити насамперед відмінностями у розумінні авторами змісту

ся про завдання центрального банку).

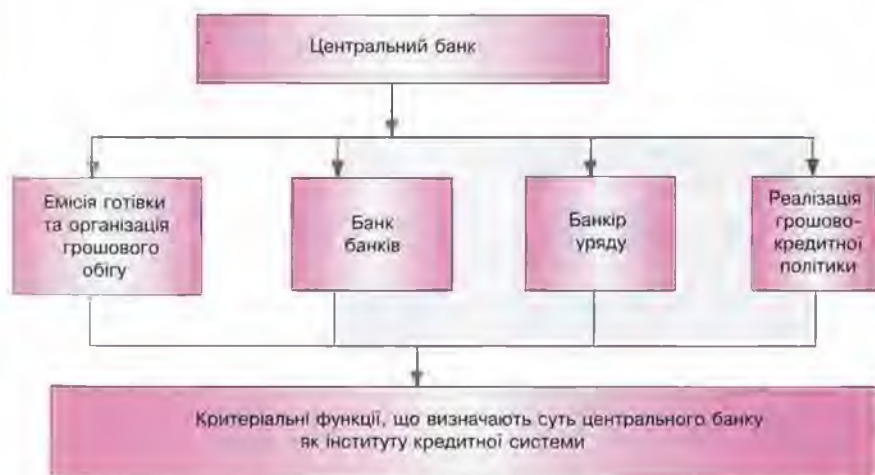
Загалом розуміння завдань центрального банку як органу грошово-кредитного регулювання та інституту банківської системи слід пов'язувати, з одного боку, з реалізацією основних стратегічних цілей регулювання (низькою інфляцією, економічним зростанням, високою зайнятістю), а з другого — з підтриманням стабільності і забезпеченням ефективного функціонування банківських установ країни. Однак з'ясування конкретних можливостей виконання зазначених завдань знову ж таки приводить нас до необхідності економічної оцінки базових функцій центрального банку. Їх чотири: 1) емісія готівки та організація грошового обігу; 2) функція "банку банків"; 3) функція "банкіра уряду"; 4) реалізація грошово-кредитної політики (див схему 1).

Функція емісії готівки та організації грошового обігу пов'язана з монополічним правом центрального банку на випуск банкнот, які є єдиним законним платіжним засобом, обов'язковим для приймання в оплату боргів на території даної країни. Зосередження цієї функції в одному, уповноваженому на це кредитному інституті країни, стало першоосновою діяльності центрального банку як такого у сучасному розумінні цього поняття.

Функція "банку банків" полягає у кредитно-розрахунковому обслуговуванні центральним банком усіх інших банківських установ країни. Зазначена функція передбачає діяльність центрального банку в ролі міжбанківського розрахункового центру та кредитора інших банківських установ. Річ у тім, що центральні банки в більшості країн не вступають у безпосередні взаємовідносини з підприємствами, організаціями і населенням, а впливають на економічні процеси опосередковано — через систему комерційних банків, здійснюючи відповідне обслуговування останніх. Це обслуговування передбачає застосування таких основних елементів функції "банку банків": зберігання резервів комерційних банків; надання їм короткострокових кредитів для поповнення коштів, яких тимчасово не вистачає; організація міжбанківських розрахунків у загальнонаціональному масштабі; здійснення нагляду і контролю за банківською діяльністю.

Функція "банкіра уряду" полягає у організації центральним банком кредитно-розрахункового обслуговування урядових структур, а також у проведеної операцій, пов'язаних із касо-

Схема 1. Базові функції центрального банку країни

попиту і пропозиції на кредит¹. Хоча насправді йдеться про розгляд під різним кутом зору однієї і тієї ж функції — грошово-кредитного регулювання.

Іншим недоліком багатьох досліджень діяльності центрального банку є невизначеність стосовно конкретного переліку його основних функцій та явна плутанина таких понять як "функції" і "завдання". В одній із праць, приміром, зазначається, що перед центральним банком ставиться

термінів "функції" і "завдання". Правильний підхід до цієї проблеми мав би дати відповідь на запитання "що робить центральний банк?" (коли йдеться про його функції) та на запитання "для чого він це робить?" (коли йдеть-

² Шенаев В.Н., Наумченко О.В. Центральный банк в процессе экономического регулирования. Зарубежный опыт и возможности его использования в России. — М.: Консалтбанк, 1994. — С. 9.

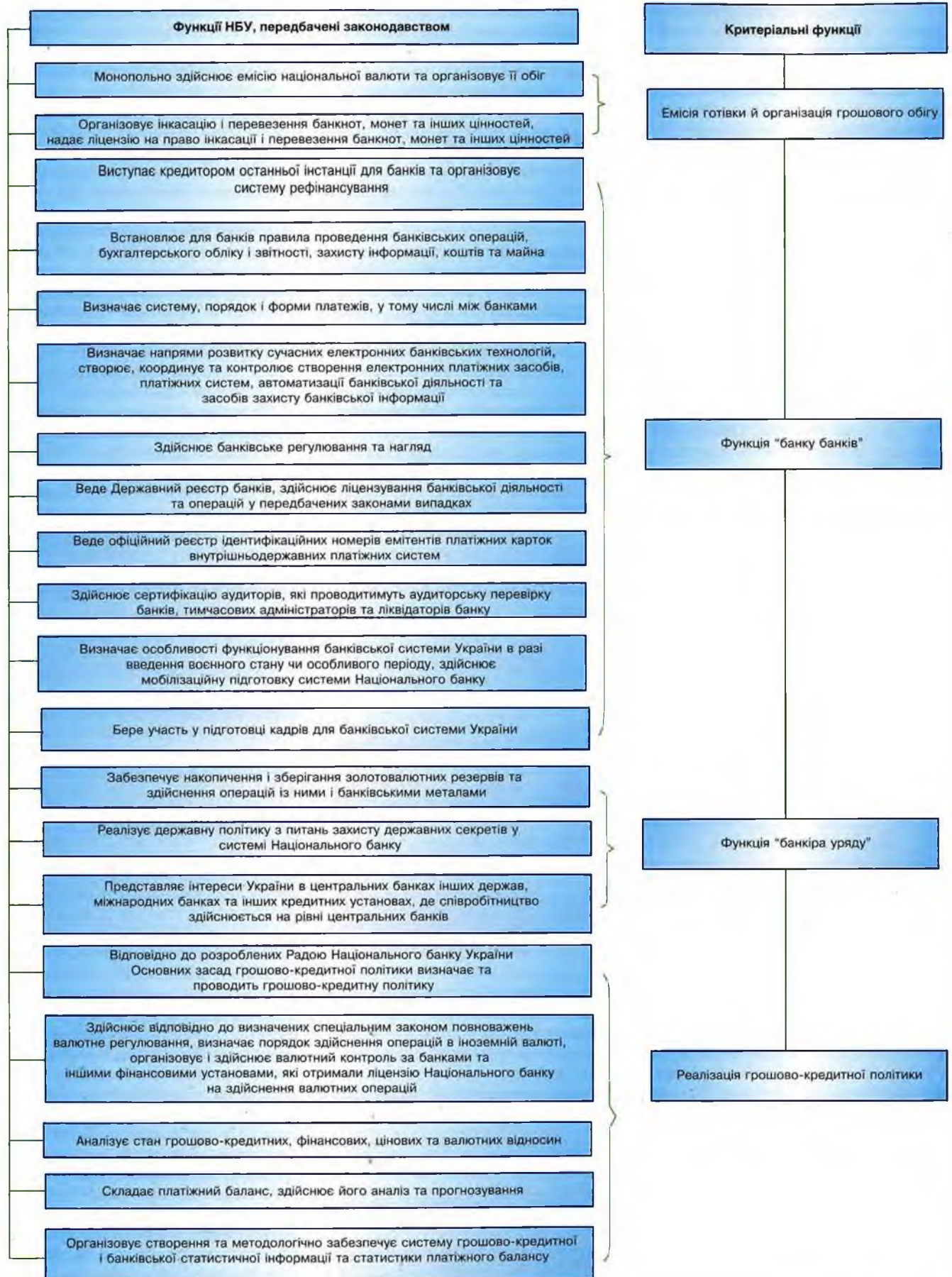
⁴ Гальчинський А.С. Теорія грошей: Навчально-методичний посібник. — К.: Основи, 1998. — С. 270.

⁵ Банковская система России. Настольная книга банкира: В 3-х кн. — М.: ДеКа, 1995. — Кн. 1. — С. 98.

¹ Поляков В.П., Московкина Л.А. Структура и функции центральных банков. Зарубежный опыт. — М.: ИНФРА-М, 1996. — С. 36.

Схема 2. Розподіл визначених законодавством функцій Національного банку України згідно з критеріальним рівнем базових функцій центрального банку в ринкових умовах

вим виконанням державного бюджету, обслуговуванням державного боргу та зберіганням золотовалютних резервів країни. Зміст кредитно-розрахункового обслуговування держави визначається веденням центральним банком поточних рахунків уряду, а також наданням коротко- і довгострокових кредитів шляхом придбання державних цінних паперів або, як виняток, прямого кредитування бюджетних витрат.

Реалізація грошово-кредитної політики як функція центрального банку визначає, по суті, його місце і роль у ринковій системі організації господарських процесів. Центральний банк вживає регулятивних заходів у грошово-кредитній сфері з метою ефективного впливу на господарську активність, темпи економічного зростання, стримування інфляції та забезпечення зайнятості робочої сили. Основним об'єктом грошово-кредитного регулювання з боку центрального банку є кредитна діяльність комерційних банків, що безпосередньо позначається на сукупній грошовій масі, від обсягу якої у свою чергу залежить динаміка основних показників розвитку економіки. Власне, самі заходи, спрямовані на регулювання попиту і пропозиції на кредит, у підсумку позначаються на динаміці грошових агрегатів, оскільки всі гроші у широкому розумінні цього поняття мають кредитну природу, а їх джерелом є кредитні операції банківської системи.

Усі зазначені вище функції притаманні центральним банкам країн із розвинутою ринковою економікою, де діє дворівнева банківська система. Зауважимо, що функції, які виражають специфіку діяльності центральних банків зазначених країн, у більшості випадків є продуктом певної еволюції діяльності комерційних банків, що базується на тривалому історичному процесі поступового зосередження права на емісію банкнот, а також зобов'язань щодо обслуговування уряду в найнадійніших комерційних банках (таким, скажімо, був процес становлення Банку Англії — одного з найстаріших центральних банків світу). Однак навіть у тому разі, коли створення центрального банку одразу визначалося прийняттям державою певного нормативно-правового акту (як, приміром, щодо Федеральної резервної системи США або Німецького федерального банку), воно все ж базувалося на тривалому історичному процесі розвитку кредитної системи та відповідних традиціях ведення банківського бізне-

су, які ґрунтувалися на ринкових засадах господарювання.

Принципово інша ситуація склалася в країнах, де в процесі трансформації економіка мала здійснити досить різкий, нееволюційний перехід від адміністративно-командних до ринкових методів господарювання та взаємовідносин між учасниками суспільного виробництва. Ці зміни, безумовно, повинні були зачепити й банківську систему, яка з монобанку мала перетворитися на дві взаємопов'язані, проте автономні підсистеми — центральний та комерційні банки. На відміну від промислово розвинутих країн, цей процес у сучасних країнах із перехідною економікою починався, по суті, з нуля.

Власне, із прийняттям у березні 1991 року Верховною Радою України Закону "Про банки і банківську діяльність", відповідно до якого на базі Української республіканської контори Державного банку СРСР було утворено Національний банк України, у нашій державі започатковано функціонування центрального банку в ринковому розумінні цього поняття. Проте, на відміну від розвинутих країн, де з прийняттям законодавчих актів про створення центральних банків відповідні функції остаточно закріплювалися за певним комерційним банком, який уже виконував їх раніше, або передавалися новоствореному інституту від інших банківських установ, в Україні для діяльності центрального банку необхідно було закладати нові підвалини, оскільки існуюча до того часу централізована кредитна система, як і вся планово-керована економіка, не потребували наявності інституту з функціями, притаманними центральним банкам у країнах із ринковою формою господарювання. Зрештою, успішне реформування банківської системи загалом і створення центрального банку зокрема значною мірою залежали від ефективного виконання ним чотирьох базових функцій, які власне і визначають суть самого центрального банку.

Діяльність Національного банку України в сучасних умовах в основному відповідає класичним ознакам функціонування центрального банку — практично всі здійснювані ним операції, передбачені статтею 7 Закону "Про Національний банк України", можуть бути класифіковані як функції центрального банку (див. схему 2).

Зазначимо, що попри важливість розглянутих функцій центрального банку, які формують своєрідний критеріальний рівень для оцінки розвитку

верхнього рівня банківської системи та її відповідності ринковим умовам дворівневої організації діяльності кредитних установ країни, ці функції слід розглядати у розвитку. Справа в тому, що формування функцій у незмінній протягом тривалого часу формі в цілому може бути прийнятним лише стосовно суті центрального банку як інституту кредитної системи, вирізняючи його з-поміж усіх інших банківських установ та надаючи свого роду класифікаційні ознаки діяльності. Водночас господарський механізм будь-якої країни з усім розмаїттям економічних зв'язків між людьми не є незмінним. Він має свою динаміку розвитку, зокрема постійно вдосконалюються форми організації стосунків між учасниками відтворювального процесу. Особливо виразно це проявляється в ринковій системі господарювання, для якої динамізм і самовдосконалення є її внутрішніми, іманентними якостями. Звісно, це стосується і модифікації основних функцій центрального банку, що безпосередньо позначається на його ролі в економіці загалом.

Емісійна функція спершу була визначальною в діяльності центрального банку, оскільки формування останнього в ролі окремого, самостійного інституту кредитної системи ґрунтувалося передусім на зосередженні емісії грошових знаків у єдиному центрі. Право на випуск готівки, передане від комерційних банків центральному, зумовлювало його важливе значення як основного джерела надходження коштів в економіку, особливо в умовах обігу повноцінних грошей. Не випадково центральні банки спочатку навіть називалися емісійними.

Розвиток безготівкового платіжного обороту, впровадження новітніх технологій розрахунків і зменшення частки готівки в обігу водночас зі скасуванням офіційного золотого забезпечення грошових знаків безпосередньо позначилося й на ролі емісійної функції. Зрозуміло, що зміна цієї ролі прямує у бік послаблення, що пояснюється тенденціями до скорочення питомої ваги готівкових платежів у загальному платіжному обороті. У розвинутих країнах їх частка є незначною, а сфера застосування обмежена в основному роздрібним товарооборотом. Цілком очевидно, що і в Україні неприродно високу питому вагу готівки у платіжному обороті слід розглядати як тимчасове явище — з поступовою стабілізацією економічної системи зазначені тенденції до збільшення частки безготівкових розрахунків набудуть розвитку.

У процесі ж безготівкових розрахунків, основними організаторами яких є комерційні банки, першочергового значення набуває безготівкова емісія, основне джерело котрої — кредитні операції комерційних банків, на які, природно, не поширюється монополія центробанку. За таких обставин важливішим є вплив регулювання кредитних відносин між центральним і комерційними банками на емісійний процес у країні, аніж власне емісія готівки.

Слід зазначити, що і введення в обіг готівкових грошових знаків відбувається не саме собою. Воно здійснюється у формі кредитування центральним банком уряду, комерційних банків або ж у зв'язку з приростом офіційних золотовалютних резервів. Незважаючи на те, що центральний банк має виняткове право на введення в обіг тільки готівки, а в кредитній емісії бере участь лише частково (нарівні з комерційними банками), остання все ж передує емісії готівки, оскільки забезпеченням сучасних банкнот слугують активи центробанку, основними статтями яких є валютні резерви, державні цінні папери та позики банківським установам.

Із викладеного вище випливає важливий висновок: емісійна функція центрального банку перебуває в підпорядкованому становищі відносно його функцій "банку банків" і "банкіра уряду". Йдеться про те, що кредитування уряду та комерційних банків може й не супроводжуватися введенням в обіг готівки, тоді як сама видача банкнот із каси центрального банку неможлива за відсутності належних залишків коштів на рахунках відповідних позичальників. Інакше кажучи, емісійний процес в економіці у підсумку визначається станом

кредитно-розрахункових відносин центрального банку з комерційними банківськими установами та урядом.

Щодо функцій "банку банків" і "банкіра уряду", то центральний банк виконує їх як банк у традиційному розумінні слова. Однак специфіка його "клієнтури" — комерційних банків і держави — є такою, що результати відповідних кредитних операцій виходять за межі традиційних зв'язків "банк — клієнт" і позначаються на стані всієї економічної системи на макрорівні. Причому справа не лише у масштабах здійснюваних операцій (хоча і цей фактор має суттєве значення, особливо стосовно кредитування державних витрат і їх впливу на макроекономічні параметри), а й у тому, як саме рухаються отримані в позику кошти. Якщо кредит, одержаний підприємством у комерційному банку, спрямовується на забезпечення неперервності індивідуального відтворювального процесу (через авансування коштів у основний чи в обіговий капітал), то кредити, надані центральним банком комерційним, позначаються на стані всієї економіки, оскільки банківська система в ході кредитно-розрахункових операцій спроможна збільшити депозити в багато разів (ідеться про мультиплікаційний ефект).

Як уже зазначалося, центральний банк вводить у обіг гроші шляхом кредитування комерційних банків та уряду, тобто в процесі збільшення кредитних вкладень центробанку зростають і його кредитні ресурси. Відтак він, на відміну від решти банківських установ країни, спроможний сам для себе створювати ресурси кредитування. Усі інші банки, попри свою можливість мультиплікативно розширювати депозити, в підсумку перерозподіляють гроші, які вже були раніше створені центробанком, загалом

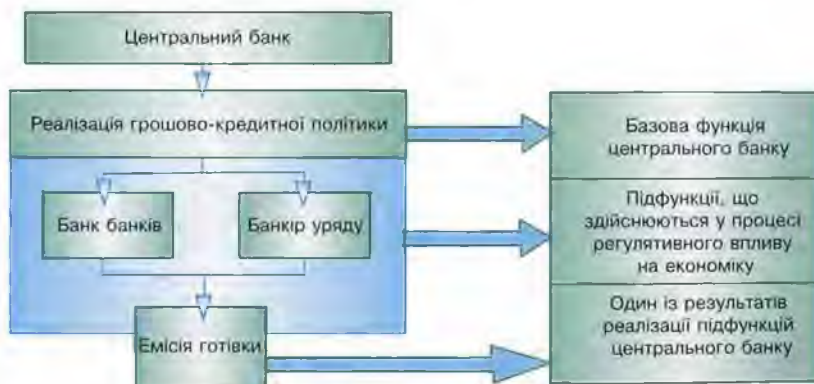
збільшуючи або зменшуючи грошову масу відповідно до динаміки власних позичкових операцій.

Отже, кредитні відносини на рівні "центрального банку — комерційні банки" якісно відрізняються від аналогічних стосунків на рівні "комерційний банк — підприємства" чи "комерційний банк — домашнє господарство", оскільки не лише визначають фінансові можливості окремих економічних агентів, а й безпосередньо впливають на обсяги та динаміку грошової маси загалом. Це стосується і кредитних відносин на рівні "центрального банку — уряд". І хоч у цьому разі, власне, вже не йдеться про мультиплікативне розширення депозитів, значні масштаби відповідних кредитних операцій центробанку (особливо в умовах нашої країни) спроможні справляти безпосередній вплив на зміну основних макроекономічних параметрів — пріорит грошової маси, темпи інфляції, динаміку ВВП.

Розглянуті аспекти порушеної теми дають підстави для принципового висновку: функції центрального банку як "банку банків" і "банкіра уряду" з огляду на їх вплив на економічну систему загалом не можуть обмежуватися кредитно-розрахунковим обслуговуванням комерційних банків і держави (хоча такими є зовнішні форми їх прояву). Враховуючи значущість цих функцій для всієї економіки, їх необхідно здійснювати відповідно до загальних, кінцевих цілей діяльності центрального банку, що передбачають як підтримання стабільності національної валюти, так і регулятивний вплив на економіку монетарними методами з метою забезпечення її стабільного зростання, а також належного рівня зайнятості робочої сили. Інакше кажучи, кредитні відносини на рівні центрального банку повинні бути організовані так, щоб їх результати узгоджувалися із завданнями грошово-кредитної політики, реалізація якої є четвертою основною функцією центробанку.

На практиці це має такий вигляд. Якщо організація кредитних відносин на рівні "комерційний банк — підприємство" ґрунтується передусім на економічній доцільності надання позики тому чи іншому клієнту та на можливостях останнього щодо її повернення, то на рівні "центрального банку — комерційні банки" і "центрального банку — уряд", окрім зазначених факторів, істотну роль має відігравати також узгодженість кожної кре-

Схема 3. Підпорядкованість функцій центрального банку

дитної операції центробанку із заданнями грошово-кредитного регулювання. Очевидно, що коли, наприклад, таким завданням є стримування інфляції, то заявки на одержання кредиту не можуть бути беззастережно задоволені навіть за наявності позитивних значень усіх інших вихідних параметрів того чи іншого позичальника. В цьому полягає важлива відмінність організації кредитних відносин центрального банку на макроекономічному рівні від подібної організації на мікрорівні — між комерційними банками та їх клієнтами. Порушення даного принципу може спричинити вкрай негативні наслідки не лише для грошової сфери, а й для всієї економіки країни.

Ще раз наголошуємо: в сучасних умовах функції “банку банків” і “банкіра уряду” мають бути підпорядковані функції центрального банку як провідника грошово-кредитної політики. Остання функція є своєрідною основою для визначення як загальної спрямованості, так і можливостей реалізації всіх інших функцій (див. схему 3).

Отже, результати аналізу функцій центрального банку засвідчують не лише тісний взаємозв'язок між ними, а й певну ієрархічну підпорядко-

ваність. Ця підпорядкованість визначається об'єктивним процесом генезису ролі центробанку в економічній системі загалом — від емісійного центру країни до основного органу грошово-кредитного регулювання економіки. Природно, за таких обставин на вершині цієї ієрархії знаходиться грошово-кредитне регулювання як базова функція центрального банку в сучасних умовах, тоді як інші функції займають підпорядковане стосовно неї положення — їх можна навіть вважати своєрідними “підфункціями” (маємо на увазі поняття “банк банків” і “банкір уряду”). Водночас емісія готівки, котра свого часу була основою формування центральних банків, нині відіграє другорядну роль навіть щодо його “підфункцій”, оскільки здебільшого є результатом здійснення останніх.

Визначення функції грошово-кредитного регулювання як пріоритетної для центрального банку в ринковій економіці відображає еволюцію поглядів на необхідність регулятивного втручання з боку держави у господарські процеси — від повного неприйняття самої ідеї про можливість такого втручання до усвідомлення об'єктивної його необхідності (звісно, у передбачених законодав-

ством межах).

Становлення Національного банку України та визначення й реалізація його основних функцій відбуваються у складних умовах трансформації економіки, реформування не лише банківської системи країни, а й усієї сукупності економічних відносин за одночасного формування нових ринкових інститутів. Важливе значення для успішного розвитку цих процесів має визначення пріоритетності функцій центрального банку (в тому числі й у законодавчому порядку) з огляду на його роль в економіці передусім як органу грошово-кредитного регулювання (а не органу забезпечення фінансовими ресурсами урядових витрат). Зазначена функція вказує насамперед на роль Національного банку України як головного органу державного регулювання макроекономічних процесів за допомогою грошово-кредитних методів, що зумовлює його вирішальний вплив на стабільність грошової одиниці, надійність банківських установ, дієвість платіжно-розрахункового механізму, тобто на сукупність тих параметрів, від яких у підсумку залежить ефективність функціонування економіки країни.

□

УКРАЇНСЬКА ФІНАНСОВО-БАНКІВСЬКА ШКОЛА

при Київському національному економічному університеті
Державна акредитація 4 рівня (ліцензія АА № 233159)

www.ufbs.kiev.ua

• Очно-заочна МАГІСТРАТУРА за програмами:

- ♦ “БАНКІВСЬКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”
- ♦ “ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”
- ♦ “СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”.

Тривалість навчання: 1—2 роки (залежно від базової вищої освіти).

Диплом магістра — від імені КНЕУ.

• КВАЛІФІКАЦІЙНА ПІДГОТОВКА:

- ♦ ВАЛЮТНИХ ДИЛЕРІВ;
- ♦ ТИМЧАСОВИХ АДМІНІСТРАТОРІВ ТА ЛІКВІДАТОРІВ БАНКІВ;
- ♦ ФАХІВЦІВ З БАНКІВСЬКОГО АУДИТУ;
- ♦ ОЦІНЮВАЧІВ за програмами ФДМУ.

• ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ менеджерів та фахівців банків (у тому числі касирів із визначення фальшивих грошей).

Вул. Дегтярівська, 49-Г, м. Київ, 03113.

Тел./факс: /044/ 456-32-93; 230-29-87; 241-75-52.

E-mail: ufbs@ufbs.kiev.ua; ufbs@kneu.kiev.ua.